

PHÁT TRIỂN MÔ HÌNH DU LỊCH XANH GẮN VỚI SINH KẾ BỀN VỮNG CỦA NGƯỜI DÂN LÀO CAI

NGUYỄN VĂN ĐẠI*
BÙI THỊ THANH HUYỀN**

Phát triển kinh tế mang lại đời sống ngày càng tốt hơn cho người dân là nhiệm vụ trung tâm, cốt lõi trong đường lối của Đảng và chính sách của Nhà nước. Cho đến nay, phát triển kinh tế cần phải đặt trong mối quan hệ chặt chẽ với các trụ cột khác của phát triển bền vững, trong đó đặc biệt là kinh tế với văn hóa và môi trường. Lào Cai là một tỉnh miền núi phía Bắc, có nhiều tiềm năng về phát triển kinh tế du lịch với những giải pháp xây dựng mô hình du lịch xanh, du lịch sinh thái gắn với nhiệm vụ bảo đảm sinh kế cho người dân, bảo vệ quốc phòng, an ninh, môi trường trong yêu cầu phát triển bền vững hiện nay. Bài viết phân tích mục tiêu, nhiệm vụ và đưa ra các giải pháp trong việc xây dựng mô hình du lịch xanh gắn với sinh kế bền vững của người dân trên địa bàn tỉnh Lào Cai hiện nay.

Từ khóa: Du lịch xanh; sinh kế bền vững; phát triển kinh tế; người dân; tỉnh Lào Cai.

Economic development that enhances the quality of life for individuals is a core mission of both the Party's guidelines and the State's policies. In today's context, economic growth must be integrated with other aspects of sustainable development, particularly the interplay between the economy, culture, and the environment. Lao Cai, a northern mountainous province of Vietnam, possesses significant potential for tourism-based economic development. It is crucial to implement strategies that establish green tourism and eco-tourism models, ensuring sustainable livelihoods for local residents while also protecting national defense, security, and the environment within the framework of sustainable development. This article analyzes the objectives and tasks involved and proposes solutions for creating a green tourism model that supports sustainable livelihoods for the residents of Lao Cai province.

Keywords: Green tourism; sustainable livelihoods; economic development; residents; Lao Cai province.

NGÀY NHẬN: 02/10/2024

NGÀY PHẢN BIỆN, ĐÁNH GIÁ: 20/12/2024

NGÀY DUYỆT: 10/01/2025

DOI: <https://doi.org/10.59394/qlnn.348.2025.1070>

1. Đặt vấn đề

Ở Việt Nam, phát triển bền vững thường được tiếp cận với 5 trụ cột chính: kinh tế giữ vai trò trung tâm; chính trị giữ vai trò then chốt; văn hóa là nền tảng; môi trường có tính quyết định; quốc phòng - an ninh là trọng

yếu. Giữa các trụ cột của phát triển bền vững có mối quan hệ chặt chẽ với nhau, đan xen tạo thành một chỉnh thể không tách rời.

* TS, Trường Đại học Vinh

** ThS, Trường Chính trị tỉnh Lào Cai

Hiện nay, ở nhiều địa phương như tỉnh Lào Cai và các tỉnh miền núi phía Bắc của nước ta đang xây dựng và vận hành khá tốt một số mô hình về tăng trưởng kinh tế, trong đó có nhiều mô hình phát huy được tiềm lực tự nhiên, văn hóa địa phương. Mô hình phát triển kinh tế bằng du lịch cộng đồng gắn với sinh kế bền vững là một điển hình ở Lào Cai và một số địa phương khác. Tuy nhiên, sự phát triển đó chưa thực sự bền vững, phát triển chưa đặt trong tổng thể các trụ cột dẫn đến nhiều hệ quả tiềm ẩn về môi trường sống, giá trị văn hóa của địa phương.

2. Thực trạng phát triển mô hình du lịch xanh gắn với bảo đảm sinh kế bền vững cho người dân ở tỉnh Lào Cai

a. Những kết quả đạt được

Thứ nhất, về mục tiêu xây dựng mô hình du lịch xanh. Xây dựng và phát triển du lịch Lào Cai theo định hướng “Điểm đến du lịch xanh, sạch, đẹp, văn minh, thân thiện” nhằm đưa Lào Cai trở thành điểm đến du lịch hàng đầu chất lượng cao, đặc biệt là du lịch trải nghiệm thiên nhiên, thể thao mạo hiểm, nghỉ dưỡng và du lịch văn hóa dân tộc vùng núi hàng đầu khu vực Đông Nam Á vào năm 2030¹. Trên cơ sở đó, Lào Cai xác định mục tiêu cụ thể: xây dựng lối sống xanh, thúc đẩy phát triển du lịch bền vững gắn với bảo tồn và phát huy các di sản văn hóa và các giá trị truyền thống tốt đẹp của đồng bào các dân tộc thiểu số. Thu hút các nguồn lực xã hội đầu tư phát triển du lịch xanh. Huy động sự tham gia tích cực của cộng đồng địa phương, của du khách hưởng ứng sản phẩm du lịch xanh, dịch vụ du lịch xanh. Xây dựng và tổ chức từ 5 sản phẩm du lịch xanh trở lên. Phấn đấu 100% các điểm du lịch mới công nhận áp dụng tiêu chuẩn xanh và trồng hoa, cây xanh phù hợp với đặc điểm và điều kiện khí hậu của mỗi địa phương.

Thứ hai, xây dựng cơ chế, chính sách hỗ trợ phát triển, tăng trưởng du lịch xanh. Nghiên cứu xây dựng chính sách ưu đãi, khuyến khích đầu tư dự án du lịch nông thôn

tỉnh Lào Cai tại vùng nông thôn có tiềm năng phát triển du lịch (sửa đổi, bổ sung, bãi bỏ một số nội dung của Quy định số 06/2021/NQ-HĐND ngày 09/4/2021 của Hội đồng nhân dân tỉnh quy định một số chính sách hỗ trợ phát triển du lịch trên địa bàn tỉnh Lào Cai giai đoạn 2021 - 2025). Nghiên cứu xây dựng đề án “Phát triển điểm đến du lịch xanh tỉnh Lào Cai giai đoạn 2025 - 2030” dựa trên nguyên tắc phát triển du lịch xanh. Triển khai và áp dụng mô hình phát triển du lịch theo hướng tăng trưởng xanh tại các khu du lịch, điểm du lịch; áp dụng tiêu chí và triển khai dán nhãn du lịch xanh cho các cơ sở kinh doanh du lịch theo hướng dẫn của Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch...

Thứ ba, phát triển sản phẩm du lịch xanh. Xây dựng thí điểm các mô hình du lịch cộng đồng, du lịch nông thôn, du lịch bản làng, du lịch làng nghề xanh tại các huyện Bắc Hà, Bảo Yên, Bát Xát, Sa Pa. Xây dựng hệ thống các sản phẩm du lịch xanh, gồm: sản phẩm con đường du lịch xanh; sản phẩm du lịch nông thôn; sản phẩm du lịch dược liệu; sản phẩm du lịch sinh thái; sản phẩm trải nghiệm văn hóa ruộng bậc thang và nghề thủ công truyền thống của đồng bào các dân tộc thiểu số tại thị xã Sa Pa, huyện Bát Xát, Bắc Hà, Si Ma Cai...².

Xây dựng quy định tiêu chí kiến trúc xây dựng bản làng nông thôn truyền thống các dân tộc Mông, Dao, Tày, Giáy, Hà Nhì, Nùng (những nhóm dân tộc có không gian, quang cảnh, kiến trúc nhà truyền thống đặc sắc phù hợp để khai thác và phát triển sản phẩm du lịch văn hóa và sinh thái) phục vụ phát triển du lịch xanh. Triển khai, vận động các doanh nghiệp hướng đến sản xuất quà tặng lưu niệm từ các vật liệu xanh, thân thiện môi trường để phục vụ quảng bá, xúc tiến du lịch xanh.

Thứ tư, phát triển kết cấu hạ tầng, cơ sở vật chất kỹ thuật phục vụ các loại hình du lịch theo hướng tăng trưởng xanh, chú trọng kết nối hạ tầng bền vững. Đầu tư, phát triển đồng bộ hệ thống hạ tầng giao thông trên địa bàn toàn tỉnh, phục vụ kết nối các khu, điểm

du lịch chẳng hạn như dự án Cầu Móng Sến có trụ cầu cao nhất Việt Nam thuộc dự án nổi đường cao tốc Nội Bài - Lào Cai đi Sa Pa³. Thu hút các dự án đầu tư lớn về du lịch nghỉ dưỡng xanh và các dự án đầu tư về du lịch sinh thái, du lịch nông nghiệp, du lịch thể thao xanh, chẳng hạn như dự án thực hiện nguồn vốn tín dụng ưu đãi về một số chính sách hỗ trợ phát triển du lịch của tỉnh Lào Cai đã tạo đà cho các mô hình du lịch cộng đồng trên địa bàn phát triển⁴.

Thứ năm, đào tạo, bồi dưỡng nhân lực du lịch để phát triển du lịch xanh và bền vững. Tập huấn nâng cao nhận thức về phát triển du lịch xanh, bền vững. Phát triển du lịch thích ứng với khả năng chống chịu biến đổi khí hậu. Tổ chức các cuộc hội thảo, hội nghị phát triển du lịch xanh, bền vững. Tập huấn triển khai và áp dụng Bộ tiêu chí du lịch xanh tỉnh Lào Cai. Hằng năm, tổ chức các chuyến tham quan học tập kinh nghiệm mô hình xây dựng sản phẩm du lịch xanh tại các địa phương trong nước có mô hình du lịch xanh tiêu biểu. Triển khai chương trình hợp tác với vùng Nouvelle Aquitaine (Pháp) để xây dựng, vận hành Trung tâm đào tạo thực hành kỹ năng nghề du lịch và tổ chức các lớp đào tạo kỹ năng nghề du lịch tại Trung tâm.

Tổ chức đào tạo nghề du lịch theo Bộ tiêu chuẩn năng lực chung trong ASEAN về nghề Du lịch (ACCSTP), chương trình du lịch chung ASEAN (CATC) theo thỏa thuận nghề du lịch giữa các nước ASEAN (MRA-TP) nhằm đạt mục tiêu 60% lao động được đào tạo kỹ năng nghề du lịch để bảo đảm phát triển nghề nghiệp du lịch bền vững⁵.

Thứ sáu, tăng cường công tác truyền thông, xúc tiến, quảng bá du lịch xanh. Tỉnh Lào Cai quan tâm thực hiện tốt công tác truyền thông, xúc tiến, quảng bá về du lịch xanh với các nhiệm vụ cụ thể: xây dựng và sản xuất bộ nhận diện thương hiệu du lịch xanh Lào Cai. Xây dựng, ứng dụng, triển khai các nền tảng và công cụ xúc tiến thông minh về du lịch xanh. Tiếp tục triển khai những nội dung phát triển du lịch xanh, thông minh và

khác biệt theo Chiến lược quảng bá thương hiệu Sa Pa - Fansipan và khung chiến lược phát triển du lịch tỉnh Lào Cai đến năm 2030.

b. Một số tồn tại, bất cập

Một là, phát triển du lịch ở Lào Cao vẫn chủ yếu mang tính tự phát của cộng đồng dân cư, sự tham gia và kết nối của các chủ thể chưa đủ mạnh để phát triển du lịch mạnh mẽ hơn, bền vững và có sự chia sẻ lợi ích cộng đồng.

Hai là, Lào Cai chưa thực sự đa dạng sản phẩm du lịch, tiếp tục hoàn thiện và nâng cấp các sản phẩm du lịch đặc thù, có chất lượng cao hướng tới đáp ứng nhu cầu đa dạng thị trường khách du lịch du khách, ưu tiên các dự án đầu tư phát triển các sản phẩm nghỉ dưỡng sinh thái vùng núi, sản phẩm chăm sóc sức khỏe, du lịch thể - thao, trải nghiệm, giáo dục môi trường.

Ba là, Lào Cai có tiềm năng rất lớn về du lịch xanh. Tuy nhiên, việc phát triển du lịch xanh còn gặp nhiều khó khăn, như: vấn đề nhận thức; cơ chế, chính sách; nguồn lực để phát triển du lịch xanh còn yếu.

Những hạn chế xuất phát từ nhiều nguyên nhân chủ quan và khách quan, xuất phát từ quan điểm, nhận thức của cả hệ thống chính trị của địa phương, thiếu thu hút cơ chế, chính sách khả thi, kịp thời từ các cấp chính quyền; nguồn lực khó khăn từ cộng đồng, tính đột phá, quyết tâm của của doanh nghiệp và người dân trong xây dựng và vận hành mô hình phát triển kinh tế du lịch.

4. Một số giải pháp

Thứ nhất, phát triển du lịch xanh bảo đảm tăng trưởng kinh tế bền vững.

Tỉnh cần coi trọng công tác quy hoạch và tổ chức thực hiện quy hoạch. Nhà nước cần quản lý chặt chẽ các dự án đầu tư, phát triển du lịch chỉ cho phép khi dự án đầu tư đã có quy hoạch và được cấp có thẩm quyền cho phép. Trong quá trình lập quy hoạch, phê duyệt quy hoạch cần có sự tham gia của các chuyên gia ở những lĩnh vực có liên quan với chính quyền và cộng đồng địa phương.

Trên địa bàn tỉnh, tại các khu nghỉ dưỡng cũng cần quy hoạch hệ thống giao thông đi lại thuận tiện cho du khách, thăm quan, nghỉ dưỡng. Đồng thời, xây dựng quy hoạch phát triển du lịch xanh, quảng bá và hiện thực cho điều kiện nghỉ dưỡng của du khách để Lào Cai được biết đến nhiều hơn, phát triển du lịch với những lợi thế của địa phương nhưng vẫn giữ được các giá trị văn hóa, tự nhiên vốn có của núi rừng Tây Bắc.

Thứ hai, khai thác tổng thể nguồn lực đầu tư và trách nhiệm tham gia của các chủ thể, trong đó nhấn mạnh vai trò của chính quyền địa phương.

Đặc biệt, cần tăng cường công tác quản lý điểm đến, quản lý môi trường du lịch xanh, sạch, đẹp, văn minh. Khuyến khích áp dụng các giải pháp sản xuất du lịch “xanh”, sử dụng năng lượng tái tạo, năng lượng thân thiện với môi trường, kiểm soát việc xả thải, xử lý chất thải, khí thải trong hoạt động du lịch, giảm thiểu tác động với môi trường, đặc biệt môi trường vùng biên.

Thứ ba, địa phương cần phát hành bộ tiêu chí đánh giá mô hình du lịch xanh sau đó tiến hành đánh giá, cấp chứng nhận nhãn hiệu du lịch xanh; cần có chính sách khuyến khích phát triển du lịch xanh. Đồng thời, tăng cường truyền thông, quảng bá du lịch trên nền tảng số; đẩy mạnh kết nối liên thông với cơ sở dữ liệu du lịch quốc gia; khuyến khích chuyển đổi xanh trong hoạt động du lịch, nhất là ứng dụng... Tăng cường công tác tuyên truyền, quản lý nhà nước về phát triển kinh tế du lịch gắn với bảo đảm sinh kế bền vững cho người dân. Đồng thời, tuyên truyền ứng xử văn minh trong du lịch.

Thứ tư, về sự kết hợp giữa phát triển kinh tế du lịch xanh với bảo đảm quốc phòng, an ninh biên giới; giữ gìn giá trị văn hóa truyền thống các cộng đồng dân tộc.

Cấp ủy, chính quyền các cấp của tỉnh cần phải có nghị quyết, chương trình hành động cụ thể về phát triển kinh tế - xã hội; đồng

thời, phải có sự phân công cụ thể cho các cấp, các ngành và cá nhân chịu trách nhiệm từng lĩnh vực gắn với địa bàn và từng dân tộc. Thực hiện tốt công tác quy hoạch, đào tạo, bồi dưỡng, sử dụng cán bộ là người dân tộc thiểu số cho từng vùng, từng dân tộc trong việc thực hiện chính sách phát triển kinh tế du lịch. Tăng cường công tác vận động quần chúng trong việc bảo đảm thực hiện tốt chính sách dân tộc gắn với phát triển kinh tế du lịch xanh. Nâng cao hơn nữa vai trò của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, các đoàn thể nhân dân trong việc tham gia triển khai, thực hiện công tác dân tộc, chính sách dân tộc.

5. Kết luận

Có thể nhận thấy, phát triển du lịch bền vững mang lại nhiều lợi ích lớn như góp phần tăng trưởng kinh tế; tạo thêm việc làm, tăng thu nhập cho một bộ phận cộng đồng dân cư địa phương; góp phần cải thiện điều kiện về hạ tầng và dịch vụ xã hội cho địa phương. Vì vậy, mô hình du lịch xanh là sự lựa chọn tất yếu, giải pháp hữu hiệu để góp phần tăng trưởng kinh tế, bảo đảm ổn định chính trị, quốc phòng - an ninh, giữ gìn các giá trị văn hóa Tây Bắc, bảo đảm sinh kế cho người dân ở tỉnh Lào Cai và các địa phương khác trên cả nước trong thời gian tới. □

Chú thích:

1. Tỉnh ủy Lào Cai (2021). *Nghị quyết số 11-NQ/TU ngày 27/8/2021 về phát triển du lịch tỉnh Lào Cai đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2050.*
2. *Du lịch Xanh - hướng phát triển bền vững ở Lào Cai.* <https://tainguyenvamoitruong.vn>, ngày 12/6/2023.
3. *Phát triển hạ tầng giao thông Lào Cai: Dấu ấn nửa nhiệm kỳ.* <https://www.laocai.gov.vn>, ngày 12/9/2023.
4. *Hiệu quả tín dụng chính sách hỗ trợ phát triển du lịch ở Lào Cai.* <https://baochinhphu.vn>, ngày 11/11/2022.
5. Bùi Thị Minh Nguyệt (2012). *Giải pháp phát triển du lịch sinh thái bền vững tại vườn quốc gia Ba Vì.* Tạp chí Khoa học và Công nghệ lâm nghiệp, số 1/2012.